

ORZECZNICTWO TRYBUNAŁU KONSTYTUCYJNEGO ZBIÓR URZĘDOWY

Seria B

Warszawa, dnia 3 lipca 2025 r.

Pozycja 184

POSTANOWIENIE z dnia 6 września 2023 r. Sygn. akt Ts 68/23*

Trybunał Konstytucyjny w składzie:

Rafał Wojciechowski,

po wstępnym rozpoznaniu na posiedzeniu niejawnym skargi konstytucyjnej D.K. o zbadanie zgodności:

art. 539a § 3 ustawy z dnia 6 czerwca 1997 r. – Kodeks postępowania karnego (Dz. U. Nr 89, poz. 555, ze zm.) w związku z art. 25 ustawy z dnia 11 marca 2016 r. o zmianie ustawy – Kodeks postępowania karnego oraz niektórych innych ustaw (Dz. U. poz. 437) w zakresie, w jakim przepisy te „nie dają możliwości złożenia skargi do Sądu Najwyższego od wyroku sądu odwoławczego uchylającego wyrok sądu pierwszej instancji i przekazującego sprawę do ponownego rozpoznania obywatelom, u których akt oskarżenia w sprawie został skierowany do Sądu po dniu 30 czerwca 2015 r.”, z art. 45 ust. 1, art. 42 ust. 2 i art. 77 ust. 2 Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej,

p o s t a n a w i a:

odmówić nadania skardze konstytucyjnej dalszego biegu.

UZASADNIENIE

W skardze konstytucyjnej wniesionej do Trybunału Konstytucyjnego 20 marca 2023 r. (data nadania) D.K. (dalej: skarżący), reprezentowany przez pełnomocnika z urzędu, wystąpił z żądaniem przytoczonym w komparycji niniejszego postanowienia na tle następującej sprawy.

Zarządzeniem Przewodniczącego II Wydziału Karnego Sądu Apelacyjnego w W. z 7 maja 2021 r. (sygn. akt [...]) pozostawiono bez rozpoznania – jako niedopuszczalną z mocy ustawy – skargę wniesioną przez obrońcę skarżącego od wyroku Sądu Apelacyjnego w W. z 11 lutego 2021 r. (sygn. akt [...]), uchylającego wyrok Sądu Okręgowego w W. z 18 października 2019 r. (sygn. akt [...]) i przekazującego sprawę do ponownego rozpoznania. W uzasadnieniu wskazano, że w obowiązującym od 15 kwietnia 2016 r. stanie prawnym przepisy rozdziału 55a ustawy z dnia 6 czerwca 1997 r. – Kodeks postępowania karnego (obecnie: Dz. U. z 2022 r. poz. 1375, ze zm.; dalej: k.p.k.), dotyczącego skargi na

* Postanowieniem z dnia 18 października 2023 r. Trybunał Konstytucyjny sprostował oczywistą omyłkę pisarską.

wyrok sądu odwoławczego stosuje się do spraw, w których postępowanie sądowe zostało wszczęte po 30 czerwca 2015 r. W sprawie, w której skarżący wystąpił z nadzwyczajnym środkiem zaskarżenia, akt oskarżenia wpłynął natomiast do sądu 1 sierpnia 2014 r. Na powyższe rozstrzygnięcie skarżący wniósł zażalenie. Sąd Najwyższy postanowieniem z 16 czerwca 2021 r. (sygn. akt [...]) utrzymał w mocy zaskarżone zarządzenie.

Powyższe orzeczenie, wskazane przez skarżącego jako ostateczne w rozumieniu art. 79 ust. 1 Konstytucji, zostało mu doręczone 21 czerwca 2021 r.

Skarżący, 5 września 2022 r. (data złożenia w Biurze Podawczym Sądu Rejonowego w W.), po tym, jak osobiście wystąpił do Trybunału z pismem zatytułowanym „skarga konstytucyjna”, złożył w Sądzie Rejonowym w W. wniosek o ustanowienie pełnomocnika z urzędu.

Zarządzeniem z 22 września 2022 r. (sygn. akt [...]) Przewodniczący Sądu Rejonowego w W., na podstawie art. 130 § 2 w związku z art. 13 § 2 ustawy z dnia 17 listopada 1964 r. – Kodeks postępowania cywilnego (obecnie: Dz. U. z 2023 r. poz. 1550, ze zm.) zwrócił wniosek skarżącemu, stwierdziwszy, że nie wskazał on sprawy, w której miałyby zostać wniesiona skarga konstytucyjna ani przyczyn, które miałyby stanowić jej podstawę. Wyjaśnił, że wskazanie sygnatury sprawy przed Trybunałem nie jest oznaczeniem sprawy, a jedynie numerem w repertorium, który nie pozwala na ustalenie okoliczności niezbędnych do rozpoznania wniosku.

Skarżący, 2 listopada 2022 r. (data złożenia w Biurze Podawczym Sądu Rejonowego w W.) wystąpił do Sądu Rejonowego w W. z kolejnym wnioskiem o ustanowienie pełnomocnika z urzędu w celu sporządzenia skargi konstytucyjnej. Wskazał w nim, że skarga ma dotyczyć art. 539a § 1 k.p.k.

Sąd Rejonowy w W., postanowieniem z 3 stycznia 2023 r. (sygn. akt [...]) ustanowił dla skarżącego pełnomocnika z urzędu. W piśmie z 7 lutego 2023 r. (doręczonym radcy prawnemu 10 lutego 2023 r.) Okręgowa Izba Radców Prawnych w W. do sporządzenia skargi wskazała wyznaczonego radcę prawnego.

Prezes Trybunału Konstytucyjnego zarządzeniem z 7 czerwca 2023 r. (doręczonym pełnomocnikowi skarżącego 23 czerwca 2023 r.) wezwał skarżącego do doręczenia odpisu lub kopii poświadczonej za zgodność z oryginałem zarządzenia (w czterech egzemplarzach): a) Przewodniczącego II Wydziału Karnego Sądu Apelacyjnego w W. z 7 maja 2021 r. (sygn. akt [...]) wraz z uzasadnieniem, b) Sądu Rejonowego w W. z 22 września 2022 r. (sygn. akt [...]). Skarżący został także zobowiązany do udokumentowania dat doręczenia mu ostatecznego orzeczenia oraz złożenia przez niego wniosku o ustanowienie pełnomocnika z urzędu (wraz z czterema kopiami) inicjującego postępowanie w sprawie o sygn. akt [...].

W piśmie procesowym złożonym 23 czerwca 2023 r. pełnomocnik skarżącego wskazał, że skarżący przebywa w areszcie śledczym i nie posiada dokumentów, o których mowa w zarządzeniu Prezesa Trybunału, zaś on – jako pełnomocnik ustanowiony z urzędu do sporządzenia skargi – „nie może występować w imieniu skarżącego w innych sprawach na podstawie powyższego upoważnienia”. Według niego, przyznane mu uprawnienia „nie rozciągają się na możliwość dokonywania wglądu w akta spraw czy też występowania z wnioskami o wydanie odpisów dokumentów, których stroną był/jest skarżący”. W związku z tym wniósł o skompletowanie przez Trybunał brakujących dokumentów. „Z ostrożności procesowej” złożył wniosek o „wydłużenie terminu na uzupełnienie braków formalnych skargi konstytucyjnej do 6 miesięcy”. Powyższy termin, jak zauważył, pozwoli skarżącemu (pisemnie) wystąpić do Sądu Najwyższego i Sądu Rejonowego z wnioskami o przesłanie dokumentów.

Sędzia Trybunału Konstytucyjnego zarządzeniem z 18 lipca 2023 r. (doręczonym pełnomocnikowi skarżącego 25 lipca 2023 r.) wezwał skarżącego do uzasadnienia zarzutu niezgodności zakwestionowanego w skardze art. 539a § 3 k.p.k. z prawem do: „sądu” (art. 45 ust. 1 Konstytucji), „obrony” (art. 42 ust. 2 Konstytucji) i „drogi sądowej celem

dochodzenia naruszonych wolności lub praw” (art. 77 ust. 2 Konstytucji), z powołaniem argumentów lub dowodów na jego poparcie. Skarżący został także zobowiązany do: doręczenia odpisu lub poświadczonej przez pełnomocnika skarżącego za zgodność z oryginałem kopii zarządzenia (wraz z czterema kopiami): a) przewodniczącego II Wydziału Karnego Sądu Apelacyjnego w W. z 7 maja 2021 r. (sygn. akt [...]) wraz z uzasadnieniem, b) Sądu Rejonowego w W. z 22 września 2022 r. (sygn. akt [...]). Ponadto sędzia Trybunału wezwał skarżącego do udokumentowania dat doręczenia zarządzenia z 22 września 2022 r. (sygn. akt [...]) oraz postanowienia Sądu Najwyższego z 16 czerwca 2021 r. (sygn. akt [...]), a także udokumentowania dat wystąpienia do Sądu Rejonowego z wnioskiem, który został zwrócony przez Sąd Rejonowy zarządzeniem z 22 września 2022 r., jak również rozpoznany postanowieniem z 3 stycznia 2023 r. (sygn. akt [...]).

19 lipca 2023 r. do Trybunału wpłynęło pismo procesowe pełnomocnika skarżącego z 13 lipca 2023 r. (data nadania: 14 lipca 2023 r.) w sprawie braków skargi, do usunięcia których skarżący został wezwany zarządzeniem Prezesa Trybunału Konstytucyjnego z 7 czerwca 2023 r. Do pisma zostały dołączone wymagane dokumenty.

W piśmie procesowym złożonym 27 lipca 2023 r. (data nadania) skarżący odniósł się natomiast do zarządzenia sędziego Trybunału z 18 lipca 2023 r.

Skarżący zarzucił, że zakwestionowane w skardze konstytucyjnej przepisy naruszają „równość środków procesowych” i prawo do obrony, gdyż ograniczają złożenie skargi, którą statuuje art. 539a § 1 k.p.k. „w odniesieniu do art. 437 § 2 k.p.k. w obowiązującym od dnia 1 lipca 2015 r. brzmieniu”. Skarżący zwrócił uwagę na to, że w przypadku dwóch sprawców tego samego czynu zabronionego, jeśli akt oskarżenia przeciwko jednemu z nich został wniesiony do sądu po 30 czerwca 2015 r., to ten oskarżony może skorzystać z prawa złożenia skargi na wyrok kasacyjny. Jeśli natomiast akt oskarżenia przeciwko drugiemu sprawcy zostanie złożony przed tą datą, to ten oskarżony (tak jak skarżący) nie będzie mógł wystąpić ze środkiem prawnym statuowanym w art. 539a § 1 k.p.k.

Trybunał Konstytucyjny zważył, co następuje:

1. Stosownie do art. 61 ust. 1 ustawy z dnia 30 listopada 2016 r. o organizacji i trybie postępowania przed Trybunałem Konstytucyjnym (Dz. U. z 2019 r. poz. 2393; dalej: u.o.t.p.TK) skarga konstytucyjna podlega wstępnemu rozpoznaniu na posiedzeniu niejawnym. Służy ono wyeliminowaniu – już w początkowej fazie postępowania – spraw, które nie mogą być przedmiotem merytorycznego rozstrzygnięcia. Trybunał wydaje postanowienie o odmowie nadania skardze dalszego biegu, gdy nie spełnia ona określonych przez prawo wymagań, jest oczywiście bezzasadna, lub gdy braki formalne nie zostały usunięte w ustawowym terminie.

2. Zgodnie z art. 77 ust. 1 u.o.t.p.TK skarga może być wniesiona po wyczerpaniu drogi prawnej, o ile droga ta jest przewidziana, w ciągu 3 miesięcy od dnia doręczenia skarżącemu prawomocnego wyroku, ostatecznej decyzji lub innego ostatecznego rozstrzygnięcia.

W zakresie sporządzenia i wniesienia skargi konstytucyjnej, a także reprezentowania skarżącego w postępowaniu przed Trybunałem istnieje obowiązek zastępstwa skarżącego przez adwokata lub radcę prawnego, chyba że skarżącym jest sędzia, prokurator, adwokat, radca prawny, notariusz, profesor lub doktor habilitowany nauk prawnych (art. 44 ust. 1 u.o.t.p.TK). Z woli ustawodawcy, jeśli skarżący nie może ponieść kosztów pomocy prawnej, może złożyć do sądu rejonowego swego miejsca zamieszkania wnioski o ustanowienie dla siebie adwokata lub radcy prawnego z urzędu (art. 44 ust. 2 u.o.t.p.TK). Złożenie wniosku wstrzymuje bieg terminu do wniesienia skargi konstytucyjnej (art. 44 ust. 3 u.o.t.p.TK).

W rozpatrywanej sprawie odpis ostatecznego orzeczenia, tj. postanowienia Sądu Najwyższego z 16 czerwca 2021 r. (sygn. akt [...]) został doręczony skarżącemu 21 czerwca

2021 r. W tym dniu rozpoczął bieg trzymiesięczny termin wniesienia skargi konstytucyjnej. Złożenie przez skarżącego 9 września 2022 r. (a także 2 listopada 2022 r.) w sądzie rejonowym wniosku o ustanowienie pełnomocnika z urzędu nie spowodowało wstrzymania biegu terminu, o którym stanowi art. 44 ust. 3 u.o.t.p.TK. Termin wniesienia skargi upłynął bowiem 21 września 2021 r.

Wziąwszy powyższe pod uwagę Trybunał stwierdza, że skarga konstytucyjna została wniesiona z przekroczeniem terminu określonego w art. 77 ust. 1 u.o.t.p.TK.

W tym stanie rzeczy Trybunał Konstytucyjny postanowił jak na wstępie.

POUCZENIE

Na podstawie art. 61 ust. 5 u.o.t.p.TK skarżącemu przysługuje prawo wniesienia zażalenia na powyższe postanowienie w terminie 7 dni od daty jego doręczenia.